

Den personlige stemme

Tekster fra:

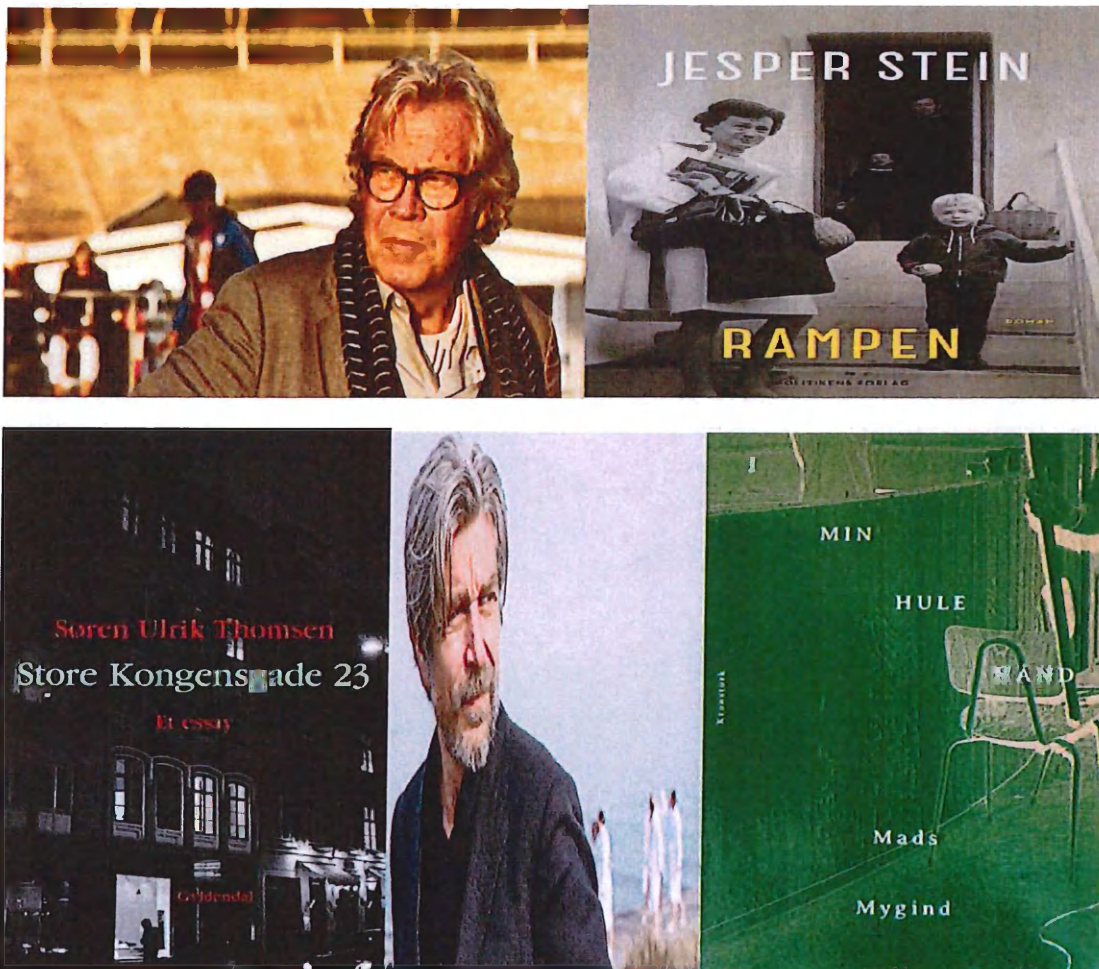
Mads Mygind, I min hule hånd, Kronstork 2023 s. 5-10, 12-14, 35-43

Jesper Stein, Rampen, 2020, Politikens Forlag, s. 11-14

Søren Ulrik Thomsen, Store Kongensgade 23, Gyldendal 2021, s. 9-11

Karl Ove Knausgaard, Om Sommeren, Lindhardt og Ringhof, 2016, s. 29-30 "Sommernat"

Jørgen Leth, Det uperfekte menneske, Gyldendal 2005, s. 12-25 "Fredensvangfantasier"

Sommernat

1 En nat sad jeg på en hotelterrasse sammen med kvinden jeg
elskede, vi havde lige været nede i byen og spise på en restau-
rant, jeg havde været indelukket og plaget, hun havde forsøgt
at få mig ud af det, men havde til sidst givet op, således at vi
5 havde været to der var tavse og kun en sjælden gang sagde
noget, for at bryde tavsheden når den blev for påtrængende.
Vi havde siddet udendørs, i en baggård, der voksede rosen-
buske langs hegnet, roserne var store og blodrøde. Himme-
len over os havde været blå, hustagene omkring os skinnede
10 gyldenrødt i sollyset. Stemningen ved de andre borde var
god, mange var færdige med at spise og sad afslappet med
strakte ben og drak kaffe eller vin mens de snakkede og lod
hænderne lege med noget på bordet, en æske tandstikkere,
cognacglasset, kaffekoppen. Vi betalte, tjeneren bestilte en
15 taxa til os, det var en minibus, og da den susede gennem
gaderne på vej ud af den lille by, var det som om vi, det der
var os, forsvandt mellem alle sæderne. Hotellet lå for enden
af en lang allé, på en lille højderyg over sundet. Vores værel-
se, som vi knap nok havde været på siden vi ankom sent den
20 eftermiddag, var hvidt, maritimt indrettet med udsigt over
havet. Hun fyldte vand i badekarret, som var så stort at der
var plads til to i bredden. Jeg slukkede lysene, og vi lagde os i
det varme vand. Solen var gået ned, men himlen udenfor var
stadig lys og svævede over det mørke vand. Et stort træ stod
25 sort og stille på den ene side, og over det skinnede en ensom

1 stjerne. Det må være en planet, sagde jeg. Ja, det er det nok,
 sagde hun. Er vi gode venner? sagde jeg. Selvfølgelig er vi
 gode venner, sagde hun. Vi elskede i soveværelset, tog tøj
 på og gik ned i restauranten, hvor døren til terrassen stod
 5 åben. Restauranten var tom, bartenderen var ved at rydde
 op mens han spillede jazz lavt på anlægget. Vi gik ud på ter-
 rassen og satte os ved et bord. Vandet i sundet lå helt stille.
 På den lyse himmel var flere stjerner kommet frem, og bag
 de gamle løvtræer, som derfra hvor vi sad, så ud som et, var
 månen på vej op. Jeg kunne ikke se den, kun en skinnende
 10 gul søjle i det mørke vand mellem bladene, men jeg vidste
 at den var fuld. En flagermus svirrede gennem luften. Bort-
 set fra den lave musik indefra, kom der ikke en eneste lyd
 fra hotellet. Alle sov. Nede fra vandet rappede en and nogle
 gange. Fra den anden side af sundet, hvor en skov voksede
 helt ned i vandkanten, lød en anden fugl, den udstødte en
 15 lang, hvislende lyd. Så blev der stille igen. Jeg drejede ho-
 vedet og så ind mod den lille by vi lige havde været i. Lyset
 fra den skinnede og glimtede, omgivet af mørke under den
 lyse himmel. Det var en magisk nat. Efter et stykke tid rej-
 20 ste vi os og gik ned ad stien til vandet, det sidste stykke på
 en stejl trappe. En træbro førte ud i vandet, yderst stod en
 bänk som vi satte os på. Vi sagde ikke noget, vi behøvede
 ikke at sige noget, tænkte jeg, det ville bare ødelægge, for
 25 stilheden lå som en hvelving over landskabet. Herfra så vi
 månen hænge højt over skoven, fuldkommen rund. Uden
 konkurrence fra bjerge eller byer ejede den himmelen. Selv-
 om vandet omkring os var stille og blankt, var det som om
 det løftede sig, tænkte jeg. Hist og her lød et svagt plask, det
 var fisk som ringede. Er det ikke smukt, sagde jeg. Jo, sagde
 30 hun. Det er meget smukt. Og snart begynder det at lysne,
 sagde jeg. Ja, sagde hun. At det blev den sidste nat vi havde
 sammen, vidste ingen af os, men de næste to dage kom alt
 det der havde ligget mellem os, frem, og vi fandt ingen an-
 den måde at håndtere det på end at gå fra hinanden. Det gør
 stadig ondt at tænke på, at vi var sammen denne nat, som

er den smukkeste jeg har oplevet, og at vi ikke kan have delt
 den, som jeg troede vi gjorde. Det vi som jeg så stærkt følte,
 var jeg alene om.

JESPER STEIN: "RAMPEN", 2020 (POLITIKENS FORLAG)

(PROLOG)

Jeg er i gang med bogen. Jeg skal skrive om mit liv med mine forældre. Det er det, jeg kan nu.

Jeg har lånt en vens lejlighed. Jeg går rundt langs Christianshavns Kanal med en fremmed nøgle i lommen og en følelse af afslutning i min krop. Jeg rører ved den nøgle hele tiden. Når jeg ikke rører ved den, rører jeg ved en knude i lysken. Jeg har ikke været ved lægen, men jeg er overbevist om, at jeg skal dø, og det giver mening, fordi mit liv er i opbrud. Jeg tænker på, at jeg må stå mit sygdomsforløb igennem med værdighed og overgivelse. I hvert fald prøve. Min nært forestående død føles som en bekræftelse på noget, der har været en uadskillelig del af min oplevelse af lykken; at den ikke varer ved, at det hele kun er til låns.

Jeg er ikke syg.

Jeg er holdt op med at drikke. Jeg er blevet skilt. Min mor er død.

Det er derfor, jeg er bange.

1 Den dag, jeg finder ud af, at min far har tænkt sig at være min mor
utro, skinner solen. Den hænger og glimter ude over Aarhusbugten,
og vandet kaster lyset tilbage på bakken, som jeg suser ned ad bøjlet
hen over styret på min grønne SCO.

S Det er første dag efter ferien, jeg er lige begyndt i 2. g på Risskov
Amtsgymnasium og har fået fri tre timer tidligere, fordi min fransk-
lærer er syg. Jeg har set Mette for første gang i to måneder. Jeg er
stadig forelsket i hende. Og i andre. Et nyt skoleår er en verden af
muligheder. De hedder Berit. Helle. Pia. Marianne. Hanne. Et ro-
10 senflor af unge piger i lilla Sofiebukser og partisanørklæder, maosko
og smittende latter.

Jeg læner mig ind i den bløde kurve ved Rolighedsvej, forbi heg-
net af syrener og guldregn, der skjuler sindssygehospitalets marker
ned mod vandet. Ind i Stationsgade med de gamle patriciervillaer,
(S fiskerhuse og små ejendomme. Til højre stiger de frodige haver op
med store hvide og gule kasser, røde tagsten, altaner, verandaer og
terrasser, hvorfra man kan se ud over hele bugten. Jeg svinger op ad
Rampen og smider SCO'en i carporten, den røde Opel Kadett-sta-
tioncar står der sammen med min fars cykel. Ind i haven forbi bam-
20 bussen, jeg dukker mig for at undvige æbletunge grene og kommer
op i overhavens brus af roser i sidste blomst.

1 Jeg åbner hoveddøren og råber hej. Jeg kan høre gulvbrædderne
knirke fra stuen ovenpå. Min far er hjemme, og jeg tager trappen i tre
trin, men standser i døråbningen ind til spisestuen. Stilheden i rummet
er som et tilbageholdt åndedrag, kun malerierne larmer bag det store
5 spisebord med Y-stolene. Ingen Cornelis, ingen Bellmån, ikke engang
Svante. Sybordet med Børge Mogensens-sofaen i karnappen ligger ba-
det i sol, jeg tager et skridt ind i rummet forbi portrætfotografiene af
mig og min bror på væggen og kommer hen til de åbne dobbeltdøre
til dagligstuen.

10 De kunne ikke sidde længere fra hinanden.

Min første tanke er, at de må være rykket fra hinanden, så snart de
hørte hoveddøren, så snart min hilsen gjaldede gennem huset. Jeg
ser mig selv stå i døråbningen ind til stuen, lang og ranglet i jeans og
cowboyjakke med ærmer, der pludselig føles alt for korte. En ubu-
15 den gæst i porthvælvingen under den udenlandske litteratur. Den
råhvide hjørnesofa begynder ved døren ind til min fars arbejdsværelse
og strækker sig helt hen til vinduet til haven. Min far sidder i den ene
ende, gæsten i den anden.

Der er ingen kaffekopper på det lyse sofabord af træ.

20 "Hej," siger jeg.

"Hej Jeppe, du er tidligt hjemme," siger Finn. Han rejser sig halvt
op fra sofaen, mere adræt end vanligt, tager fat i livremmen og træk-
ker bukserne lidt op.

"De sidste timer blev aflyst," siger jeg.

25 Der er ikke noget ualmindeligt i, at min far har besøg af en gam-
mel elev fra Katedralskolen, hvor han har været dansklærer i 23 år.
Nils Malmros kigger ind en gang imellem, og et par litterære drøm-
mere, hvis manuskripter min far læser, men eleven i sofaen er hver-
ken franske Philippe, der sidder og rokker rytmisk frem og tilbage i
30 Svanen, ej heller Knud Kappelgaard, der skal have kritik på endnu en
manisk digtsamling.

"Hej," siger hun. Hendes æblekinder blusser, hun bærer sygekasse-

1 briller. Hendes sårbare og ængstelige blik søger en ro, der ikke findes.
Hverken når det møder min verdensmandsmine eller min far, der ser
præcis så perpleks ud, som han plejer, når han skal betale for benzin
og finder ud af, at han har lagt sit checkhæfte på taget af bilen, inden
5 vi kørte. Hun har mørkt pagehår, hun er 20 år gammel.

"Nå, jeg skulle også til at køre Gitte hjem, ikke sandt, Gitte?" siger
Finn og tager et skridt ud i rummet. Han tørrer sveden væk fra pan-
den med håndryggen, han har skjolder under skjorteærmerne.

Gitte siger noget uhørligt, nikker og rejser sig. Hun ser ned i rya-
10 tæppet på vej gennem stuen, et hurtigt forlegent blik møder mig. Min
far står med armen ud fra kroppen, som om han er en slags guide, der
skal vise hende, hvilken vej hun skal gå.

"Det varer ikke så længe, før jeg er hjemme igen," siger han.

I gangen står jeg ved det høje vindue, hvor der i gamle dage var
15 hoveddør, og ser efter dem. Min far kaster et stjålent blik tilbage mod
huset. Måske får han øje på mig i vinduet. Han ser hastigt bort og
siger noget til hende. Hun tager hånden op til munden på en måde,
jeg siden skulle komme til at se ofte, når hun var bekymret eller uro-
lig. De forsvinder bag bambusbusken ved carporten. Jeg hører bildø-
20 rene i den røde Opel blive smækket, dens dæk knaser i gruset, da den
svinger og kører ned ad Rampen: ¶

Det er et halvt år siden, jeg hørte om hende første gang. Ved mid-
dagsbordet i køkkenet. Kødrend, smørsovs, gulerødder og ærter fra
dåse, hvide kartofler og en salat, som jeg havde lavet til min mor. Det
25 var hende, der nævnte en elev, der var forelsket i Finn.

"Betaget er måske det rette ord," sagde han.

"Hun sidder på første række og ser forelsket på dig, det har du selv
sagt," sagde min mor muntert.

"Ja, Jytte, det benægter jeg ikke. Men det er jo ulykkeligt. Hun har
30 aldrig haft en far."

"Så nu skal du være hendes far?" spurgte jeg.

Fredensvangfantasier

1 Jeg kom tilbage for at se, hvad det var. Fra Hotel Marselis' hjørne, hvor skoven begynder, kigger jeg ud over Århusbugten og byen, som flyder ud i skumringslyset. Barndommens by står i et særlig sløret mystisk lys, sådan er det. Så mange historier, så mange følelser.

10 Jeg har sat mig for at finde min barndoms og ungdoms steder. Jeg har sat mig som mål at researche de steder, der har betydet noget for mig. Det er en kildrende fornemmelse bare at lave listen over steder, som jeg vil opsøge. Det er at begynde sig ud på en rejse tilbage i tiden, det er som arkæologi. Hvilke billeder vil vise sig?

15 Kan man bryde gennem virkelighedens nøgterne ydre og finde ind til øjeblikkene, følelserne, fra dengang?

20 Kan man ved at kigge intenst nok på en flise eller en hæk, se gennem tiden og få tingene til at tale?

25 Øverst på min liste står min barndoms have, Atlasvej 10, Fredensvangkvarteret. Det var her, jeg husker somrene som en jungle. Noget eventyrligt. Inde bag de høje hække fandtes dybe haver. Under pær træerne var der snoede stier og lun-mer varme.

30 Det var også her, alt det med cykelsporten begyndte. Det, som jeg vendte tilbage til, da jeg skrev mine Sportsdigte i 1966.

35 Jeg var opstemt, da jeg kørte ud. Hvordan lægge snittet ind i barndommens geografi? Jeg valgte at køre i en cirkel uden

12

om Stadionvej, Marselisvej. Ned omkring Strandvejen og så op i retning mod Højbjerg, Odder. Ville prøve at finde frem til kvarteret fra oven, den mest komplicerede og muligvis mest spændende vej, men også den, hvor man let kunne forestille sig, at udviklingen af det sydlige Århus havde sløjdet og sløret designet. Jeg var nervøs for, om det hele var kartet ind eller åbnet, så det ikke mere hang sammen. En vigtig pejling ville jo være at finde Jydsk Væddeløbsbane oppe fra de sydlige bakker. Meget interessanter end at nå frem den direkte vej fra byen. Jeg følte, det ville være alt for banalt at nærme sig nede fra Stadion. Det ville være en alt for logisk måde at bestige et bjerg på. Det ene idrætsanlæg efter det andet. Nej, den verden skulle åbnes ved en knibgangsmanøvre fra oven. Afslores. Indpakningen var vigtig. Sanselig. Så ville det vise sig, som det nu faldt, hvad der var og ikke var. En militær, æstetisk strategi? Ja. Fandtes Jydsk Væddeløbsbane overhovedet endnu?

40 Jeg drog et lettelsens suk. Jeg havde fundet det forførende højresving ind på Terp Skovvej, en nøgleindsatsvej i mit terræn. Og pludselig lå væddeløbsbanen udbredt for mine øjne. En slette på et højdedrag over byen. Der skete som sædvanlig ikke noget ude på banen, sådan en almindelig formiddag. Den er der, den er tom, bortset fra nogen der vander græs. Svært at forestille sig løbsdagenes vrimmel.

45 Men hvad vigtigere var: Jeg fandt noget, som jeg næsten ikke havde turdet håbe på: Observatoriestien! Lige ved siden af et opvarmningsområde for hestene, som føres rundt og rundt, inden de skal på banen, så jeg åbningen, som førte ind i buskene, ind i mørket på stien, som førte nedad. Det var en svimlende opdagelse. Her var på en måde indgangen til drømmenes verden, til en stemning af mystik og suspense. Det var et Tarzan-filmområde. Kamouflerede indfødte kunne pludselig springe ned fra skyggerne. Jeg var glad, gik ned ad stien, tog

13

Jegs Løb, Det uopdagede rummet, Gyldendal 2005
S. 12-25 "Fredensvangfantasier"

i billeder. Tænk at være indrammet af denne buskverden og stilheden inde i den grønne tunnel. Udforskede de siderier, der fandtes heroppe ved Observatoriestiens udspring. Stien, der førte op til selve Observatoriet, som ligger der som noget udlønmæssigt, en indkapslet viden. Herfra studeres himmelrummet. Stof til spionfilm også.

S Det var som at udforske første kapitel af en historie. Jeg vidste nu med sikkerhed, at jeg ville trænge ind i den mørke sti længere nede, fra en anden vinkel, nemlig fra Atlasvej.

10 Den oplevelse ville jeg udsætte, så tingene kom i den rigtige orden.

Det her var nok. Jeg kunne have plantet et flag for at bekræfte fundet.

15 Fra Terp Skovvej kørte jeg nu ned mod vejene med planet og stjernerne. Min hjemmehavn! Kastorvej, Orionsvej, Li-
15 bravej, Alphavej, Gemunavej og naturligvis Vegavej. Det var her, den første drengellusionscykelbane var. Det var her, jeg i semifinalen havde listet på min cykel rundt og ud i svingene, mens jeg så over skulderen på Gunnar, som lurede, og så ned foran på asfalten. Jeg kunne endnu høre min pedal skrabte mod asfalten, da jeg ligesom en rigtig sprinter, f.eks. russeren Phakadze, vuggede helt ned på cyklen i en slags slowmotion. Vi kørte på primitive tillempede cykler, enkelte med nedbuede sty, ingen med tåclips (heldigvis). Vegavej udgjorde den ene langside i en fiktiv bane. Vi skulle køre to omgange ligesom i virkeligheden, men den første i nærmest sneglefart, taktisk lurende.

20 Det var nede for enden af Vegavej, at min søster Berit en dag blev torpederet af en dreng på cykel. Hun blev slået omkuld og kørt på skadestuen. Det var den første ulykke, som truede

i vores private cykelbanes eksistens. Ellers styrtede vi deltagere selv en gang imellem og fik slemme hudafskræbninger, men det hørte med. Det var adlende sår.

S Så endelig ind på Atlasvej, som jo er en blind vej, det er det særlige ved den. Det er, som om Atlasvej lukker kvarteret. Med den vigtige hemmelighed, at den for enden har en åbning til Observatoriestien. Atlasvej 10 var dengang vores udgave af paradiset. Min far havde af sin løn fra Statsbanerne sparet sammen til at købe denne havegrund, og den var i hans kærlige hænder blevet en frodig have med mange store frugttræer, jordbærbede, kartofler, solbær, ribs, stikkelsbær. Han havde fået bygget sommerhuset, hvor vi tilbragte et par måneder hvert år.

15 Det jeg stod over for var, at der er sket mange forandringer på Atlasvej. Mange steder var de høje hække ud til vejen væk og afløst af murstenshuse. Det var blevet en villavej, Atlasvej 10 forekom mig utligengeligg. Mysteriet var borte. Jeg tvivlede på, at haven var frodig bag huset, der nu med carport og skur fyldte hele ydersiden.

20 Jeg så Saugmanskens have overfor. Der var stadig en høj hæk, men når jeg kiggede ind, så jeg murstenshuse, ikke særlig kønne, ligge længere nede. Demede hvor der tidligere kun var plæne, træer og helt i bunden, som jeg husker det, et vildnis, hvor man kunne skjule sig. Hele suget af, at det gik nedad, fornemmelsen af, at Fredensvang lå på et i Danmark umuligt bjerg. Det var væk. Det var blevet mere nøgternt. Sådan som tiden eliminerer uformugete skygger og uklare konturer. Det hele var fandens realistisk.

30 Jeg følte, at jeg dårligt kunne tillade mig at stå og kigge på fremmede menneskers hus, Atlasvej 10, og selv hvis jeg anstrengte mig, kunne mit blik jo næppe trænge gennem mur og sten og afsløre, hvad der var tilbage af haven bagved. Men det

1 var derinde, at jeg som dreng havde organiseret alle nabo-
nernes gå-cykelløb. Simulerede situationer fra sprintermatcher,
jeg havde oplevet på cykelbanen. Det var en slags vanvid, jeg
havde gang i. Jeg havde lavet heat-sammensætning, indle-
dende heats, så kvartfinaler og semifinaler, til sidst en finale.
Jeg havde fået de andre børn til at følge min instruktion i
kun at gå langsomt rundt på stierne, som om de kørte cykel i
slowmotion, lurende, afventende, parate. Og så lige pludselig
angriber den ene, og den anden kaster sig i det imaginære
baghjul. Alt sammen til fods. Det hele foregik jo i hovedet, i
al fald for mig. Min mor havde bundet blomsterbuketter til
vinderen, og nr. 2 og 3. Det var Atlasvejs Grand Prix.

15 Jeg havde heldigvis en måde at dykke ned i erindringsens hvi-
skende mørke, og det var at parkere bilen og gå hen i bunden
af Atlasvej og ind på Observatoriestien. Det var en urvetet
gave, at den var så intakt. Her var det mørke, jeg ønskede. Her
var kontakten til barndommen en gnist, der kunne springe.

20 Gå ned ad denne sti, indrammet af træer, som lukkede af over
mit hoved. Som dengang var der udsigt fra stien gennem bu-
ske til væddeløbsbanens stalde, og igen, som dengang, kunne
jeg indsnuse lugten af heste, og gennem støvede staldvin-
duer se dem stå derinde i deres båse. Ingen forandringer her.
Dengang havde jeg efter hver løbsdag samlet spillekuponer
af forskellig farve på stien. Jeg samlede på dem. Og længere
nedad forbi noget nyere, idrætsbyens ekspansion, Boldklub-
ben Aarhus 1900, rigtig indgroet Århusidræt. Men jeg vidste
jo, hvad jeg gik efter, jeg pirte kun mig selv med at udsætte
øjeblikket ved den tålmodige afsøgning af tingene undervejs.
Det var jo Aarhus Bane Club, der var målet. Cykelbanen, den
måtte ligge dernede i sit hul. Og ganske rigtigt, det gjorde den.
Så fantastisk den stadig er maskeret i forhold til de umiddel-
bare omgivelser. Der er ingenting, og pludselig er man der,

1 og den ligger der som en åbenbaring. Jeg følte mig som en
pilgrim, der søger en renselse foran helligdommen.

5 Inde bag en port, som stod åben, lå den ovale cementbane,
"gryden", som den kaldtes dengang. Det slog mig straks,
hvor smuk banen er. Endnu i dag, hvor den nærmest frem-
træder som en ruin, og hvor den trues med at blive nedlagt
af kommunen. Cementen i svinget er slidt og ujævn, og selve
banelegemet har med tiden fået en patinerende brunlig tone.
Gamle reklametekster på cementen har mistet deres aktualitet
og hænger på i næsten udvisket form. Svingenes ynde, lang-
sidernes, som det altid forekom, perfekte længde og perfekte
hældning, det er uforgængelige kvaliteter. Tænkte jeg.

10 Og for mig var selvfølgelig aftrykkene af de store løb, der
i en svunden tid fandt sted her, trukket dybt ind i den hårde
cement. Bevaringsværdig, det må jeg sige. Det hele har den
perfekte arkæologis tiltrækning.

25 Men gersynet var vemodigt. Der var en ganske minimal ak-
tivitet derne eftermiddag. Nogle drengeryttere på landeveis-
racere kørte omgange på banen under supervision af deres
forældre. De havde fået lov til at låne banen. Det var forsøg
mod uret. En far sendte sin søn af sted og kontrollerede even-
tuelle fremskridt på sit stopur. Det var familier, som brugte
nogle dage på at forberede deres sønners deltagelse i et me-
sterskabsstævne. De bor i campingvogne inde bag tribunen.
Et lille bitte folk, som drager omkring med deres håb om at
udruge et kæmpetalent. Rørende. Men også trist. Borte er den
intense aktivitet, som herskede dengang i 40'erne og 50'erne.
Banesporten er en døende sport.

30 Tribunen, førhen Aarhusbanens stolthed, var et sørgeligt syn.
Smadrede ruder, snavs og uorden overalt. De trinformede
tilskuerpladser omkring banen, det billige sving, og den mod-

1 satte langside, som det engang hed, er som en by i troperne, der er ved at blive generobret af vildtvoksende planter. Græsset tittede frem overalt. Det har sin egen trodsige vitalitet og forlener stedet med en vis arkæologisk poesi. De hårde cementtrin på mållangsidens mellem banelegemet og tribunen var ikke helt så tilgroede, og vidnede om, at der engang imellem stadig var stævner på den gamle bane.

Jeg stillede et spørgsmål til faderen med stopuret, akustikken er og bliver fantastisk på cykelbanen, stemmen runger, man kan høre den mindste klirren af cyklens mekanik. Det er den rå poesi, som bor i denne cement. Jeg åbnede døren i „barrieren“ – dette mytiske ord – og gik ned over den skrånende løbslangside, ind på „inderkredsen“. Det glædede mig, at de basale bygninger, rytterkabiner, massagerum og kantine uforandret ligger nede i fordybningen i inderkredsens ene ende. Alt var lukket, men jeg kunne se ind i de rum, hvor jeg en sommeraften kunne spise en leverpostejmad med agurkesalat, fordi min onkel var banens chef. Jeg kunne identificere den bygning, hvor den berømte soigneur Svend „Snaps“ Johansen havde sin massagebriks.

Jeg satte mig på bænken, som jeg bildte mig ind stod samme sted som dengang, der hvor verdens store sprintere havde siddet og slappet af de varme aftner. Giganter som Arie van Vliet, Joseph Scherens, Louis Gerardin, Reginald Harris, Sid Patterson, Oscar Plattner osv. Jeg beundrede dem grænseløst, og jeg havde pga. min privilegerede status som Erik Lindes nevø mulighed for at driste mig til at bede dem skrive deres autograf i min grønne autografbog. Det gjorde de alle sammen med deres behandskede hænder. (Jeg har den endnu.)

20 Der var ikke en eneste vigtig løbsdag, jeg mistede. Jeg kom som regel tidligt for at få en plads nær målstregen. Der stod

1 jeg med hænderne på barrieren og nød synet, nød, når berømthederne blandede sig med de almindelige lokale ryttere under opvarmningen, alligevel udskejlende sig aristokratisk fra dem bare ved deres dovne uforstyrrede cirklen rundt i virvaret. Det var stort. På den tid var der fuldt hus på cykelbanen. Folk stod i tætte rækker hele vejen rundt. Der var en fantastisk stemning. Banen var kranset af flagstænger med deltagernationernes flag, det var magisk at se så mange brogede flag som et lille FN, naturligvis de store cykelnationer Belgien, Holland, Frankrig, Italien, Schweiz, men også sommelider eksotiske lande som Finland, USA og Sovjetunionen. Dog aldrig Norge og Sverige.

Inden jeg forlod banen, inspicerede jeg de gamle publikumsindgange, dem ud mod Århus Stadions stadig voksende område, og fandt dem tilgroede og tilgittede. Det styrkede endnu mere fornemmelsen af arkæologisk fund. Bag „den modsatte langside“ var der nu en stor åben parkeringsplads og ikke en skov eller terræn vague som før. Mærkeligt at cykelbanen, som før fornemmedes at ligge godt beskyttet af grønt til alle sider, nu rejser sig fra et mere nøgternt servicemiljø. Men mest chokerende var opdagelsen af, at ryttertunnelen som før ind under banelegemet fra den side, og som havde noget både praktisk og romantisk over sig, nu er spærret af på en næsten aggressiv måde. Den skulle tydeligvis slet ikke bruges. Her var truslen om at lukke banen meget synlig. Jeg blev ked af at se dette, jeg råbte lidt ind og hørte, at ekkoet stadig er det samme. Dog mere ulykkeligt i tomheden. Adgang forbudt.

Efter den oplevelse kører jeg rask forbi Stadion, AGF og alt det der, samt Tivoli Friheden, ind ad Stadionvej, hvor det hed sig, man kunne se nøjagtig hvad en kilometer er, mellem Markuskirken og Århus Stadions statelige røde facade.

Og så en ny udflygt inde fra centrum, udad, ud til skolerne. Hele skoleforløbet inden gymnasiet er inden for det meget markante kaserneagtige område mellem Ingerslevs Boulevard Skole (underskolen) og N.J. Fjords Gades Skole (mellemskolen), to mægtige, knejsende bygningsværker, og så mellem de to fæstninger et ubestemmeligt fladt terræn. Gik datidens skolearkitektur ud på at skræmme eleverne?

Nå, det var måske ikke så slemt. Man kan jo også beundre en vis fornem stil over institutionerne. Jeg står foran Ingerslevs Boulevard og læner mig tilbage for at få det hele på et billede.

Går ind i skolegården, det er blevet lavet om til efterskole. Jeg kigger så på N.J. Fjords Gade. Kan bedre huske min tid i mellemkolen. Jeg kan f.eks. huske, at jeg ikke kunne fordrage gymnastik og træsløjde, og jeg havde bundkarakterer i matematik og kemi. Jeg kunne godt lide historie, geografi, dansk. En enkelt episode kan jeg huske fra en eksamen i kemi. Man præsenterede mig for en æggemad og bad mig analysere den. Jeg tog den og spiste den i to bidder, hvorefter jeg sagde: Hvilken æggemad?

Skolemaden var i øvrigt ikke nogen god oplevelse. Det tykke lag alt for gul margarine under en skive stiv ubestemmelig ost, den mærkelige opfindelse kødpølsen, maskinleverpostej, mælken, det kvarte æble. Den ubehagelige lugt i klasseværelset. Jeg kom fra et beskedent miljø, men det her var jeg sart over for.

Den allerværste oplevelse for mig var dog at blive tvunget i vandet ude ved den kommunale badeanstalt. Jeg husker det ubehagelige våde korbælte om maven og at den brutale gymnastiklærer skubbede mig ud fra broen. Jeg lærte ikke at svømme af den behandling, og selvom min far meldte mig til svømning hos officiant Mortensen inde i Aarhus Svømmehal for at råde bod på det, så kom jeg ikke til at svømme. Og jeg kan stadig i dag ikke svømme.

Jeg havde i min mellemkole tid en frikvartersforelskelse. Det beløb sig kun til at kigge langt og blive distret. Men jeg kørte et par aftener ned til Strandparken, hvor jeg vidste, at pigen fra parallelklassen, som jeg havde fået øje på, boede. Det var en pæn ejendom, langt over mine forældres niveau. Jeg gjorde, hvad jeg kunne for at holde ubemærket på min cykel ved et hjørne, hvorfra jeg kunne holde øje med opgangen. Jeg vidste intet om hendes fritidsplaner, men troede på, at hun måske kom ud, og jeg så kunne følge hende med øjnene i det mindste.

Så rundt om Sct. Pauls Kirke, hvor jeg blev konfirmeret, og ned ad Marselisborg Allé. Nu åbner byen sig ud mod Strandvejen. Og her finder vi Marselisvej, tæt inde under skoven, og indkørslen til Marselisborg Gymnasium, som jeg har anderledes varme følelser for. Marselisborg Gymnasium ligger så smukt i denne krog af byen. Den gamle hvide hovedbygning er velholdt, jeg husker, hvor frit jeg kunne ånde dette merne-skevenlige sted. En glæde at se haven med buske, som skaber ydre rum, og den poetiske bagudgang fra skolens område til skoven. Her skrev jeg digte, arrangerede jazzkoncerter, redigerede skoleblad, var omgivet af piger i den nysproglige klasse. Det var en god periode, hvor jeg syntes, jeg fandt mig selv og mine interesser.

Det er den første skoleerindring, som har noget sensuelt tiltalende ved sig. Jeg syntes, det var lækkert at gå her. Det var en luksus for sinde at komme i skole ude i skoven. Sådan ser jeg det i al fald i tilbageblik. Jeg var godt nok ulykkeligt forelsket i den mest voksne af alle pigerne i min klasse, hun var desværre forlovet med en ung mand, der studerede på universitetet. Jeg prøvede vedholdent i lang tid at trodse den forhindring.

Skolevejen var meget lang. Den gik over Ringgadebroen. Over jernbanen. Der var ikke noget med at høre til i det og det kvar-

ter. Der var jo kun to gymnasier at søge ind på. Katedralskolen og Marselisborg. Vi boede i mine første tyve år i en toværelses hjørnelejlighed på anden sal i Regensborgsgade 5, lige over for Amtssygehuset. Det var lige ved trikotagefabrikken og i nærheden af Mejeriet Enigheden i Silkeborgvej-Ringgadekrydset. Det var nogle få hundrede meter fra Bryggeriet Ceres. Udsigten på Amtssygehuset var ikke grim. Der var en stor park foran hospitalet. Nede på pladsen foran vores bygning var der to græsbeklædte beskyttelsesrum. De var ikke bygget tids nok til at vi kunne bruge dem i krigens sidste år. Når der var luftalarm om natten, tog min far og min mor nogle dyner under armen og så gik vi ned i en dertil indrettet kælder. Det syntes fra flere opgange, og så kunne vi sidde der og være vågne eller lægge os i skødet på vore forældre og vente på, at alarmen blev blæst af igen. Det var en spændende tid. Næste dag hørte vi at engelske fly denne gang havde bombet nazihovedkvarteret i nærheden af universitetet. Det var vi glade for.

Senere anlagde min far et meget nøjagtigt menternet, Englænderne (som var vores venner og helte) kom jo aldrig for at bombe os eller bare noget i nærheden. I stedet for at gå ned i kælderen lagde vi os ud i den lille entré med dýnerne. Det værste der kunne ske var, at ruderne i stuen blev blæst ind, men det ville ikke kunne ramme os ude i entréen.

20 Efter Ringgadebroen stoppede jeg ved Marselisgaard Boligforening. En massiv boligblok nær vejen ud mod Viby. Uheldigvis ser den ud. Jeg ville gerne ned i kælderen og se, om der stadig er noget der kan minde om det kældertrum, hvor Marselisgaard Bordtennisklub startede. Det var der jeg spillede i en del sæsoner. Jeg trænede med nogle af landets bedste, folk som Erik Petersen og Bjarne Bloch. Jeg spillede på et af klubbens bedste hold. Og mit bedste resultat de år var Århus-mesterskabet i single i A-rækken.

22

1 Min far cyklede tidligt hver morgen til Motorrenisen nede i bunden af byen. Der hvor han passede på motorlokomotivene. Han snakkede aldrig om det, men jeg kan huske, at han sommetider havde nogle illegale blade i tasken. Og jeg mærkeligt lavt møbel, en slags skammel med låg. Han har aldrig forklaret mig, hvad han ville bruge den til, men jeg går ud fra, at han, derne blide beskedne mand, ville forsvare familien, hvis der skulle komme ubudne gæster.

2 Nogle gange fik jeg lov til at besøge far på Renisen. Han smilede og var afslappet. Hans folk smilede. De kunne godt lide min far, det mærkede jeg altid, og det gjorde mig glad. Han var en mild arbejdsleder, som inidertid krævede at tingene var i orden. Jeg hørte, hvor lavmålt og venligt, men præcist han talte til dem. Jeg fik lov til at klatre op i et af de store MY-lokomotiver. Det vildeste var den dybe duren, som føltes gennem togvognen, en kæmpemotor var i gang, og lugten af nysmurne maskiner. Jeg følte mig næsten for lille til at være i det store lokomotiv.

20 Jeg besøgte Renisen, som findes endnu. Men det var svært at finde ind til den. Alting er så forandret. Kun den gamle hovedbygning ser ud, som den gjorde. Som en kulisser. Men bag den er det hele vendt op og ned. Kontorerne er mere kontoragtige. Værkstedet er nyt og science fiction-agtigt.

25 Beliggenheden er den samme. Det er stadig Ringgadebroen, der ude bagved indrammer de store maskiners hjem. Og når eftermiddagssolen falder ind derudefra, så er det stadig et eventyr at være her og se, at der findes tog i Danmark.

30 Jeg havde nogle andre fikspunkter i byen. Et af dem var min famors kampejlighed øverst oppe i Fredensgade 42, lige

over for rutebilstationen. Min farmor arbejdede som marketerske i stormagasinet Salling, og hun tog ofte tiloversblevent wienerbrød med sig hjem. Det var som en magnet for mig. Hun ville gerne forkæle mig og havde givet mig nøglen til lejligheden, så jeg kunne gå derop og spise wienerbrød fra dagen før, når jeg havde fri fra skole. I den periode havde jeg et job som cykelbud for cykelhandler Børge Rasmussen i Stadion Allé, og på ærinderne kunne jeg somme tider lige smutte op i min farmors lejlighed.

Min farmor havde kun to børn, min far og min faster Irma. Der var noget mystik om min farfar. Ham kom jeg aldrig til at træffe. Når vi var dernede til jul eller påske, gik min far ud i køkkenet, og så hørte jeg, de hviskede. Jeg ved, at min far fik det sidste at vide om sin fortrukne far, som gik forfulgt rundt i byen. Jeg fik aldrig noget at vide. Det var tabu. Min mor blev også holdt udenfor.

Min mormors lejlighed lå mere forment på hjørnet af Østboulevarden. Det var min onkel Erik Linde, cykelbancheffen, som havde sørget for, at hans mor boede standsmæssigt. Han blev senere rådmand for diverse partier, Centrum-Demokraterne og Det Konservative Folkeparti. Han var bogtrykker og en stor mand i byen.

Ude i Jægersborggade havde min onkel Holger Brix sin skrædderstue. Han sad i skrædderstilling på bordet og syede. Inde på strøget, lige over for Regina-biografen havde min mors tante sin sølvsmedeforretning, E. Linde. Det var familiens mest synlige sted. Alle min mors søskende var stolte af den. Frøken Elisabeth Linde var en fantastisk dame, skrap i munden og morsom. Fra baglokalet holdt hun kontrol med sine ansatte, og det var en begivenhed, når hun en gang imellem kom til syne i selve butikken. På de store

familieafmr elskede hun at spille kort og bandede højt, når hun tabte.

Vi boede stadig i Regensborggade, da jeg blev student i 1957. Hestevognen med pigerne i hvide kjoler og drengene i blå jakkesæt gjorde holdt nede ved de ydre beskyttelsesrum, og så skyndte vi os op ad trappen og fyldte den lille lejlighed.

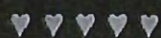
Men kort tid efter skete den store forandring. Min far havde meget længe penset på sin store beslutning. Han ville rydde op i tilværelsen og gøre det hele lidt mere bekvemt. Selvom han havde lagt så meget kærligt arbejde i haven på Atlasvej, var det tid at skille sig af med den. Det var et simpelt regnestykke. På den måde kunne han købe et rækkehus i et nyt kvarter oppe ved Christianskirken på Christiansbjerg i den nordlige udkant af byen.

Nær Randersvej.

Beslutningen kan vel diskuteres. Men det blev den ikke. Dengang var det hård valuta at sælge en så indbydende villa-grund. Han havde ikke råd til at bygge selv, så hvis han ville forbedre familiens vilkår, var han nødt til at sælge paradisha-ven. Det var enkelt. Han var slet ikke forretningsmand, men den ligning kunne han godt forstå.

Vi kom så til at bo på Elverumvej. Et lille, men hyggeligt rækkehus med en meget lille have. Den kastede min far i de følgende år sin kærlighed på og gjorde den til noget af det mest stilige, man kunne forestille sig. Næsten japansk detaljeret var væksterne fordelt i bedene.

Jeg kom ikke til at bo der så meget. I 1959 flyttede jeg til København, hvor jeg havde fået job som journalist. Men jeg kom meget til Århus for at besøge mine forældre, og Elverumvej 19 var et sted, hvor man kunne være.

Et funklende essay.

- *Politiken*

Søren Ulrik Thomsen

Store Kongensgade 23

Et essay

Gyldendal

1.

14. marts kort efter midnat døde min mor. Det er blevet tid at besøge Store Kongensgade 23 igen.

2.

- § Er der et enkelt år eller sted i et menneskes liv, der efterhånden, som tiden går, vil vise sig at være det vigtigste? Punktet, hvor passerens spids kan placeres, fordi alt tidligere drømmeagtigt peger ind mod det, og alt senere viser tilbage til dette centrum, hvis betydning man selvfølgelig ikke erkender før langt senere?

- § Ja, det er der, og man skal ikke have talt længe med et andet menneske, før man kan indkredse tid og sted for dette mærkelige brændpunkt i vedkommendes liv. For efterhånden som vi bliver ældre, fortæller vi de samme historier igen og igen, og også her skal en historie fortælles, som jeg har fortalt (noget af) før, men som forfatter er man jo

1 også tekstens første læser, så jeg gør det i håbet om, at jeg, mens jeg fortæller, kommer til at skrive noget, der vil overraske mig selv og måske derfor også vil være værd at læse for andre.

5 Og ikke blot derfor, for hvorfor skriver man overhovedet? For at udsætte døden, for at vinde sin elskede tilbage, for at indfange og eviggøre øjeblikke, der ellers for altid ville være gået tabt, og, omvendt, måske for at slippe af med andre
10 øjeblikke i håbet om at de ikke vil hjem søge en i det uendelige. For at bortøde sine erfaringer, så man med en ny uvidenhed kan fortælle den samme historie igen.

For mit vedkommende er stedet Store Kongensgade 23, 4. sal, hvortil familien var flyttet fra
15 Stevn, fordi min far, der var bankmand, blev ansat i Bikubens hovedsæde i Silkegade, mens tidspunktet strækker sig fra d. 12. august 1972 og et års tid frem, og her oplevede jeg som seksten-syttenaarig
20 ting, der var så tunge, at jeg på en måde slet ikke kan huske dem, og andre så vidunderlige, at jeg erindrer dem i de skarpeste detaljer. Og selvom det naturligvis er typisk, at denne magiske enhed af tid og sted, som bliver ved og ved at trække tan-
25 kerne til sig, for langt de fleste ligger i puberteten, omvæltningens tid par excellence, undrer det mig alligevel, at dette ene, fjerne år i mit liv ikke for længst er blevet overskygget af de næste halvtreds, fortættet begivenhedsrige, år.

Ja, det undrer mig, når jeg tænker på dette halve
århundrede, hvor jeg har mødt de fleste af de men-
nesker, som virkelig har fået betydning for mig,
hvor hele min arbejdsindsats ligger, hvor kunst og
litteratur og musik er strømmet igennem mig, hvor
tanker er opstået, er blevet forfulgt og ført til ende,
hvor jeg er blevet gift og skilt, og min ungdomskæ-
reste døde efter mange års frygtelig sygdom, hvor
pludselige inspirationer raserede hjernen og ryd-
dede bordet, mens de varige erkendelser til gengæld
ankom så på én gang diskret og distinkt, som lyden
af en dråbe, der rammer køkkenvaskens bund,
hvor forelskelser og fortrydelser, sex og venskaber
og dramatiske fjendskaber og rejser rundt i verden
har fyldt dagene og drømmene, mens samtalerne
med de andre flettede sig ud og ind af hinanden
og fortsatte og blev afbrudt og genoptaget, når vi
mødtes igen en tilfældig tirsdag på Café Blå Time.